

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖЕНО
Студентська рада Хмельницького
національного університету
Протокол від 03.06.2019 № 16

Голова Студентської ради
 А.В. Магльона

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вчена рада Хмельницького
національного університету
Протокол від 29.08.2019 № 1

Голова Вченої ради
 М.С. Скиба

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти
на вільний вибір навчальних дисциплін
у Хмельницькому національному університеті**

Хмельницький, 2019

1 Загальні положення

1.1 Положення про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у Хмельницькому національному університеті (далі – Положення) розроблене відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» (зі змінами), наказів та розпоряджень Міністерства освіти і науки України, положень Про організацію освітнього процесу у Хмельницькому національному університеті (ХНУ), Про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у ХНУ та Про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ХНУ і регламентує порядок реалізації права на вільний вибір навчальних дисциплін відповідно до пункту 15 частини 1 статті 62 Закону України «Про вищу освіту» та формування індивідуальної траєкторії навчання.

1.2 Метою цього Положення є формалізація процедури вибору і вивчення навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти у такій послідовності (додаток А):

- формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін, запропонованих кафедрами для вільного вибору;
- вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін зі сформованого загальноуніверситетського переліку (Каталогу вибіркового дисциплін);
- формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти;
- організація процесу вивчення вибраних дисциплін (формування мобільних груп, лекційних потоків, складання розкладу занять тощо);
- визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

1.3 Вибіркову частину освітньої програми (ОП) з будь-якої спеціальності складають навчальні дисципліни*, які пропонуються кафедрами університету для досягнення здобувачами вищої освіти цілей, спрямованих на поглиблення загальних і фахових компетентностей, зокрема:

- ознайомлення із сучасним рівнем наукових досліджень в інших галузях знань та розширення або поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями, в т. ч. у галузі інформаційних технологій;
- поглиблення своїх знань та здобуття додаткових загальних і загально-професійних компетентностей у межах споріднених спеціальностей та спеціалізацій, що можуть сприяти визначенню особою характеру майбутньої професійної діяльності на ринку праці;
- формування універсальних навичок (*soft skills*) особи тощо;
- поглиблення професійних знань у межах обраної освітньої програми з урахуванням спеціалізації, регіональних потреб та потреб суспільства;
- сприяння академічній мобільності здобувача вищої освіти та його особистим інтересам, зокрема іншомовної підготовки тощо.

Примітка. Вибіркові дисципліни, обрані здобувачем вищої освіти і внесені до індивідуального навчального плану, *не забезпечують* формування компетентностей і результатів навчання *нормативного* змісту освіти, визначеного стандартом вищої освіти за певною спеціальністю.

1.4 Вибір навчальних дисциплін здобувач вищої освіти здійснює у процесі формування вибіркової частини індивідуального навчального плану на відповідний семестр (навчальний рік) в обсягах, визначених навчальним планом. Здобувачі вищої

освіти мають право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти та ОП, за погодженням із деканом відповідного факультету.

1.5 Обсяг вибіркового навчального дисциплін має становити **не менше** як 25 відсотків від загального обсягу відповідної освітньої програми. Кредитний вимір дисципліни вільного вибору **загальної** підготовки має становити не менше як чотири кредити ЄКТС, **спеціальної** (предметної) – кратний чотирьом кредитам ЄКТС. Обсяг аудиторної роботи – не менше 1/3 від загального обсягу навчальної дисципліни (для здобувачів вищої освіти першого і другого рівнів вищої освіти).

1.6 Перелік вибіркового навчального дисциплін має щорічно переглядатися і оновлюватися з урахуванням пропозицій здобувачів вищої освіти та інших представників стейкхолдерів.

2 Порядок формування каталогу вибіркового дисциплін

2.1 Перелік і зміст навчального дисциплін для вільного вибору має бути спрямований на досягнення здобувачами вищої освіти особистих цілей, а також задля **розширення** можливостей освітньої програми стосовно формування загальних та професійних компетентностей і відповідно до п. 1.3 цього Положення має складатися із двох циклів: дисциплін **загальної** підготовки та дисциплін **професійної** підготовки. Поглиблення знань та набуття додаткових **загальних** компетентностей здобувача вищої освіти, в т. ч. у межах споріднених спеціальностей, забезпечують вибірково дисципліни гуманітарного, соціально-економічного та правового спрямування; природничо-наукові і професійно орієнтовані. Фахові (предметні) дисципліни забезпечують набуття додаткових або поглиблення спеціальних (предметних) компетентностей за певною спеціалізацією, у т. ч. предметною спеціальністю, професійною кваліфікацією (якщо така передбачена освітньою програмою) тощо.

2.2 Пропозиції щодо викладання кафедрою певних вибіркового дисциплін здійснюється за умови наявності у її штаті необхідного кадрового та наукового потенціалу, а також навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення навчального процесу, що є свідченням її спроможності задовольнити потреби здобувачів вищої освіти на високому рівні і сприяти створенню ними індивідуальної освітньої траєкторії за обраною освітньою програмою та досягненню поставлених цілей.

2.3 Формування загальноуніверситетського каталогу вибіркового дисциплін (далі – Каталог), що пропонуються для здобувачів вищої освіти різних рівнів вищої освіти, галузей знань / спеціальностей / освітніх програм, за якими здійснюється підготовка фахівців в університеті, передбачає такі етапи (детальний графік представлений у додатку А):

2.3.1 вивчення пропозицій і запитів стейкхолдерів, формування і подання кафедрами до навчального відділу університету в електронній формі переліку (додаток Б) та описів (додаток В) вибіркового дисциплін, що пропонуються здобувачам вищої освіти для вільного вибору;

2.3.2 узагальнення та формування навчальним відділом інформації щодо запропонованих вибіркового дисциплін у розрізі кафедр і представлення її для розгляду на засідання Науково-методичної ради університету;

2.3.3 розгляд та затвердження Науково-методичною радою представленого переліку дисциплін вільного вибору і прийняття рішення щодо формування

Каталогу вибірових дисциплін для різних галузей знань / спеціальностей / освітніх програм / спеціалізацій рекомендованих на наступний навчальний рік;

2.3.4 формування навчальним відділом Каталогу вибірових дисциплін, який являє собою електронну базу для автоматизованого вибору навчальних дисциплін та формування вибіркової частини індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, і розміщення його на веб-сайті університету (режим доступу : <https://www.khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=52>).

3 Організаційно-методичне забезпечення вибору навчальних дисциплін

3.1 За умови позитивного рішення Науково-методичної ради університету щодо внесення вибіркової дисципліни до Каталогу викладач кафедри, якому доручено її викладання, розробляє весь комплект необхідного організаційно-методичного та навчально-методичного забезпечення (робоча програма навчальної дисципліни, силабус, методичні рекомендації (настанови) до виконання різних видів навчальної роботи, у т. ч. індивідуальних завдань, контрольних завдань для здобувачів вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва, засоби контролю результатів навчання тощо) і розміщує його в інформаційній системі «Електронний університет» на сторінці «Модульне середовище для навчання».

3.2 Для ефективного використання кадрового та матеріально-технічного потенціалу університету факультети для кожного рівня вищої освіти можуть встановлювати мінімальну чисельність потоків / груп для вибірових дисциплін загальної підготовки та дисциплін фахової підготовки.

3.3 При формуванні вибіркової частини навчального плану за певною ОП рекомендується зазначати порядковий номер семестру, у якому мають вивчатися вибірові дисципліни, і їх загальний обсяг у кредитах ЄКТС (без назви дисциплін).

3.4 Відповідно до цілей, сформульованих у п. 1.3 цього Положення, здобувач вищої освіти може реалізувати свій вибір шляхом:

- вибору навчальних дисциплін із запропонованого переліку у межах **освітньої** програми, за якою він навчається, і встановленого на відповідний семестр їх загального обсягу (у кредитах ЄКТС);

- довільного вибору навчальних дисциплін із запропонованого переліку у межах **галузі** знань / **спеціальності**, до якої відноситься освітня програма, за якою навчається здобувач вищої освіти, і встановленого на відповідний семестр їх загального обсягу (у кредитах ЄКТС);

- вибору окремих навчальних дисциплін з Каталогу, запропонованих кафедрами для **інших** спеціальностей / освітніх програм тощо. Необхідною умовою є погодження з гарантом ОП та деканами відповідних факультетів;

- вибору окремих навчальних дисциплін з Каталогу, запропонованих освітніми програмами **інших рівнів** вищої освіти. Необхідною умовою є погодження з гарантом освітньої програми та деканом(ами) відповідного(их) факультету(ів);

- вибору окремих навчальних дисциплін в **іншому закладі** вищої освіти – партнері за умови реалізації здобувачем вищої освіти програми академічної мобільності або навчання за програмами подвійного / спільного диплома.

3.5 Здобувачеві вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити повторний вибір у випадках, якщо:

- кількість здобувачів вищої освіти, які вибрали навчальну дисципліну, є меншою за встановлений в університеті (на факультеті) мінімум. Ці обмеження не поширюються на випадки, коли певну дисципліну вибрали усі здобувачі вищої освіти малочисельної групи, які навчаються за певною освітньою програмою;

- наслідком вибору навчальної дисципліни є передбачувано недостатня для присвоєння освітньої кваліфікації кількість кредитів, встановлених стандартом для певного рівня вищої освіти.

3.6 У випадку, якщо здобувачу вищої освіти відмовлено у здійсненому ним виборі із причин, наведених вище, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку тих дисциплін, для вивчення яких уже сформовані мобільні групи (лекційні потоки), що відповідають встановленим в університеті (на факультеті) вимогам.

3.7 У виключних, обґрунтованих здобувачем вищої освіти випадках, деканат за погодженням із випусковою кафедрою (гарантом освітньої програми), може надати йому можливість вивчати вибрану дисципліну за індивідуальним графіком з використанням елементів технологій дистанційного навчання.

3.8 Вибрані здобувачем вищої освіти навчальні дисципліни затверджуються деканом факультету, на якому він навчається, і є невід'ємною складовою його індивідуального навчального плану. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової складових індивідуального навчального плану, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір дисциплін, має відповідати загальному обсягу освітньої програми, за якою навчається здобувач вищої освіти. За результатами реалізації права на вільний вибір навчальних дисциплін до індивідуального навчального плану мають бути включені освітні компоненти, загальний обсяг яких у кредитах ЄКТС (обов'язкова і вибіркова складова) дозволяє виконати навчальний план, зарахувати виконання плану навчального року (освітньої програми) та перевести здобувача вищої освіти на наступний курс або допустити його до підсумкової атестації.

3.9 Сформована у результаті реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір дисциплін диспропорція у розподілі кредитів між семестрами не повинна перевищувати два кредити ЄКТС, тобто 30 ± 2 . Останнє не стосується випадків, якщо здобувач вищої освіти навчається за програмами академічної мобільності або подвійного диплома.

4 Порядок вибору навчальних дисциплін і формування груп

4.1 З метою формування мобільних груп (лекційних потоків) для вивчення вибіркової дисципліни на наступний навчальний рік здобувачі вищої освіти мають бути ознайомлені із переліком та описами вибіркової дисципліни, що пропонуються кафедрою і представлені у Каталозі. Кафедра / гарант освітньої програми / куратор академічної групи допомагають отримати загальну інформацію про вибіркової дисципліни, їх роль у формуванні певних компетентностей здобувача вищої освіти тощо. Для отримання більш детальної інформації здобувач вищої освіти має право ознайомитися з робочими програмами навчальних дисциплін в інформаційній системі університету на сторінці «Модульне середовище для навчання» (режим доступу : <https://msn.khnu.km.ua/>). Крім цього він може також ознайомитися з освітніми програмами підготовки фахівців із суміжних галузей

знань / спеціальностей та / або інших рівнів вищої освіти, інформація про які розміщена в інформаційній системі університету (Публічна інформація. Освітні програми : <https://www.khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=50>).

4.2 Терміни проведення процедури вільного вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін визначаються необхідністю своєчасного формування контингенту здобувачів вищої освіти у мобільні групи й лекційні потоки, а також якісного планування й організації освітнього процесу, його методичного та кадрового забезпечення. Графік перегляду (оновлення) Каталогу, проведення вибору навчальних дисциплін і складання індивідуального навчального плану здобувачів вищої освіти університету щорічно оновлюється і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи (додаток А). У випадку непередбачуваних ситуацій, наприклад, карантинні обмеження тощо, цей графік може бути скоригований.

4.3 Здобувачі вищої освіти бакалаврського рівня вибір навчальних дисциплін на наступний навчальний рік здійснюють щорічно в осінньому семестрі; магістерського рівня – в осінньому семестрі; освітньо-наукового рівня доктора філософії (освітня складова освітньо-наукової програми) – у вересні – на перший рік навчання і у червні – на другий рік навчання.

4.4 Здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами, у яких вивчення дисциплін вільного вибору, як виняток, передбачено на першому курсі / у першому семестрі, здійснюють свій вибір упродовж перших двох тижнів навчання, що має бути відображено у загальному графіку проведення процесу вибору дисциплін в університеті.

4.5 Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами академічної мобільності або подвійного диплому, процедури вільного вибору дисциплін організовуються у терміни і за порядком, передбаченими відповідними Угодами із закладами вищої освіти–партнерами.

4.6 Для здобувачів вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва, вибір дисциплін організовується:

- за **заочною** формою навчання – під час літньої настановної сесії – на кожний наступний навчальний рік;

- за **дистанційною** формою навчання – упродовж 10 днів з початку чергового семестру.

4.7 Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін вільного вибору включає такі етапи.

4.7.1 **Перший** етап – ознайомлення здобувачів вищої освіти з інструкціями та порядком вибору навчальних дисциплін шляхом використання інформації, розміщеної на сайті університету (освітні програми, положення, Каталог вибіркового дисциплін, описи навчальних дисциплін, модульне середовище для навчання тощо); використання інформації відповідних кафедр; організації зустрічей з гарантантами освітніх програм та представниками кафедр і деканату тощо. Здобувачам вищої освіти також надаються консультації представниками деканату, кураторами груп з питань реєстрації в інформаційній системі університету та порядку вибору дисциплін як в ручному (за заявами), так і в автоматизованому режимі.

4.7.2 **Другий** етап – запис здобувачів вищої освіти на вивчення вибіркового навчальних дисциплін. Для здобувачів вищої освіти **денної** форми навчання запис

здійснюється одночасно в межах університету за затвердженим графіком. Для здобувачів вищої освіти *заочної* та *дистанційної* форм навчання – за затвердженим графіком проведення настановних сесій. Тривалість етапу не може перевищувати *три* тижні. Заяви приймаються, як правило, через персональний кабінет здобувача вищої освіти в інформаційній системі «Електронний університет». Допускається прийом заяв у паперовій формі. Якщо здобувач вищої освіти подав відмінні заяви (незалежно від форми подання), дійсною вважається та, що подана останньою, але впродовж встановленого відповідним графіком терміну. Останній термін подачі заяв у паперовій формі встановлюється на три дні раніше, ніж для заяв в електронній формі, що обумовлено необхідними витратами часу на опрацювання паперових заяв.

4.7.3 *Третій* етап – опрацювання заяв здобувачів вищої освіти деканатами факультетів, перевірка контингенту здобувачів вищої освіти і попереднє формування мобільних груп на вивчення вибіркового дисциплін. Здійснюється відповідними працівниками деканатів (декан, заступник декана, диспетчер) *за участі:*

- представників кафедр (гарант освітньої програми, куратор групи тощо);
- відповідального працівника інформаційної системи «Електронний університет»;
- представника (диспетчера) навчального відділу.

За результатами цього етапу здобувачам вищої освіти, вибір яких не може бути задоволений з причин, перелічених у п. 3.5, повідомляється про відмову (із зазначенням причини) і пропонується зробити додатковий вибір. Тривалість етапу – до *трьох* робочих днів.

4.7.4 *Четвертий* етап – повторний запис здобувачів вищої освіти, яким з певних причин відмовлено у виборі дисципліни, на вивчення інших вибіркового навчальних дисциплін. Тривалість етапу – не більше *п'яти* днів.

4.7.5 *П'ятий* етап – остаточне опрацювання заяв здобувачів вищої освіти деканатами та представниками навчального відділу, перевірка контингенту здобувачів вищої освіти і формування мобільних груп для вивчення вибіркового дисциплін. Здійснюється відповідними працівниками деканатів за участі відповідального працівника інформаційної системи та навчального відділу університету. Після перевірки і погодження вибрані здобувачами вищої освіти дисципліни вносяться до їхніх електронних індивідуальних навчальних планів, які є доступними для здобувачів вищої освіти у їх персональному кабінеті, а списки груп подаються на затвердження деканам відповідних факультетів і до навчального відділу. Тривалість етапу – не більша, ніж календарний тиждень.

4.8 Якщо здобувач вищої освіти з поважної причини не зміг вчасно записатися на вивчення вибіркового дисциплін, то, надавши відповідні документи, він звертається до відповідного деканату із заявою, згідно з якою йому надається тиждень строку для запису на вивчення вибіркового дисциплін.

4.9 Здобувач вищої освіти в односторонньому порядку не може відмовитися від вивчення вибраної ним дисципліни. Самочинна відмова від вивчення дисципліни кваліфікується як академічна заборгованість. З об'єктивних причин здобувач вищої освіти впродовж тижня після закінчення терміну вибору дисциплін (до початку вивчення дисципліни) може внести зміни до заявленої ним вибіркової складової індивідуального навчального плану на наступний навчальний рік, подавши відповідну заяву на ім'я декана факультету.

4.10 За результатами вільного вибору навчальних дисциплін та інформації з персонального кабінету, на підставі заяви здобувача вищої освіти (додаток Г) деканат формує індивідуальні навчальні плани на наступний навчальний рік. На основі сформованих індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти деканати розробляють робочі навчальні плани за певними ОП на відповідний навчальний рік і затверджують їх у проректора з науково-педагогічної роботи. Підпис проректора скріплюється печаткою. Затверджені робочі навчальні плани є **підставою** для закріплення навчальних дисциплін за кафедрами, викладачами і розрахунку навчального навантаження викладачів і кафедри загалом.

4.11 Здобувачу вищої освіти, який без поважних причин не скористався правом вибору навчальних дисциплін в установлені строки, відповідні позиції індивідуального навчального плану на навчальний рік / семестр за рішенням випускової кафедри формуються із переліку вибіркових дисциплін освітньої програми, за якою він навчається, і затверджуються розпорядженням декана. Відмова здобувача вищої освіти виконувати сформований таким чином індивідуальний навчальний план є грубим порушенням навчальної дисципліни і він може бути відрахований з університету за академічну заборгованість.

4.12 Розклад занять з вибіркових навчальних дисциплін для внутрішньо-факультетських та міжфакультетських мобільних груп формується навчальним відділом до початку занять у відповідному семестрі.

4.13 З метою забезпечення мобільності при вивченні вибіркових дисциплін та ефективного використання матеріально-технічних ресурсів в масштабах університету при складанні розкладу занять рекомендується виділяти єдиний день на тиждень для усіх факультетів для викладання вибіркових навчальних дисциплін.

5 Перегляд та оновлення Каталогу вибіркових дисциплін

5.1 **Перегляд та оновлення** Каталогу вибіркових дисциплін в університеті здійснюється щорічно у такому порядку.

5.3.1 Відділ забезпечення якості вищої освіти за участі Студентської ради університету та органів студентського самоврядування різних рівнів проводить опитування стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти, їх батьків, роботодавців, випускників, науково-педагогічних працівників кафедр тощо), щодо:

- рівня задоволення їх потреб наявним у Каталозі переліком вибіркових дисциплін;

- якістю та рівнем викладання вибіркових дисциплін та організацією їх вивчення;

- навчально-методичного забезпечення та вільного доступу до нього;

- організації процедури вибору навчальних дисциплін і формування вибіркової частини індивідуального навчального плану (доступність і зрозумілість інструкцій, надання консультацій гарантими ОП, кураторами груп, представниками деканатів тощо);

- пропозицій від здобувачів вищої освіти з розширення переліку вибіркових дисциплін в Каталозі, удосконалення процесу вибору дисциплін, покращення якості їх викладання і методичного забезпечення тощо.

5.3.2 Відділ забезпечення якості вищої освіти обробляє результати опитувань

стейкхолдерів, узагальнює їх, приймає рішення щодо покращення якості викладання вибіркового дисциплін і подає пропозиції щодо організації навчального процесу, його методичного забезпечення та список запропонованих вибіркового дисциплін до навчального відділу для подальшого аналізу і прийняття рішень.

5.3.3 Навчальний і навчально-методичний відділи розглядають подані матеріали, розробляють заходи щодо усунення недоліків у процедурі вибору дисциплін та в організації навчального процесу, здійснюють попередній аналіз можливості кадрового і матеріально-технічного забезпечення викладання запропонованих стейкхолдерами дисциплін і вносять узагальнені пропозиції для розгляду на засіданні Науково-методичної ради університету.

5.3.4 Науково-методична рада університету приймає рішення про підготовку проєктів розпорядчих документів університету щодо удосконалення процесу вільного вибору навчальних дисциплін, покращення якості їх викладання, навчально-методичного та матеріально-технічного їх забезпечення, а також внесення запропонованих вибіркового дисциплін до Каталогу і закріплення їх за відповідними кафедрами університету.

5.3.5 Кафедра на підставі рішення Науково-методичної ради розробляє опис закріпленої за нею вибіркового дисципліни, подає електронну версію до навчального відділу для внесення дисципліни до Каталогу вибіркового дисциплін для певного рівня вищої освіти / галузі знань / спеціальності. Більш повну інформацію про запропоновану дисципліну кафедра розміщує на своїй сторінці в інформаційній системі «Електронний університет» і проводить агітаційну роботу серед здобувачів вищої освіти щодо вибору дисципліни.

5.3.6 Кафедри університету на правах власної ініціативи за наведеною процедурою можуть пропонувати здобувачам різних рівнів вищої освіти для вибору будь-які дисципліни, які, на їх погляд, сприятимуть підвищенню якості підготовки випускників, задоволенню їх особистої потреби та ефективного використання наукового потенціалу університету.

5.3.7 Кафедра також має право запропонувати закріплені за нею навчальні дисципліни із обов'язкового переліку для вибору здобувачам вищої освіти, які навчаються за іншими освітніми програмами та іншими рівнями вищої освіти. Для цього опис такої дисципліни має відповідати додатку В, зокрема: слід змінити статус дисципліни на «вибірково», встановити загальний обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, узагальнити результати навчання, які може забезпечити запропонована дисципліна, і подати свої пропозиції до навчального відділу для включення цих дисциплін до Каталогу вибіркового дисциплін університету.

6 Прикінцеві положення

6.1 Дія цього Положення розповсюджується на здобувачів вищої освіти, починаючи з 2020–2021 навчального року. Особи, які вступили на навчання до 2017 року, обирають вибірково навчальні дисципліни згідно з навчальними

планами, за якими вони навчаються. Особи, які вступили на навчання до університету у 2017–2019 роках обирають вибіркові дисципліни відповідно до «Положення про порядок вільного вибору навчальних дисциплін студентами ХНУ», затвердженого Вченою радою університету від 26.06.2017 р. протокол № 15.

6.2 Заяви здобувачів вищої освіти, електронні листи, накопичені в ІСУ, файли з підсумками вільного вибору, розпорядження про формування мобільних груп зберігаються упродовж всього терміну навчання здобувачів вищої освіти за відповідним освітнім рівнем.

6.3 У випадку поновлення, переведення здобувачів вищої освіти чи допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» на базі «молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста)» зі скороченим терміном навчання, за письмовою заявою здобувача вищої освіти і згодою випускової кафедри можливе повне перезарахування вибірових дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін із циклу вільного вибору в іншому закладі вищої освіти, в т. ч. набутих за неформальною (інформальною) освітою. Решту дисциплін до досягнення ним 25 відсотків обсягу освітньої програми здобувач вищої освіти має вивчати в університеті (детальніше у Положенні про порядок перезарахування результатів навчання та визначення академічної різниці у ХНУ (режим доступу: <http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>).

6.4 Зміни до цього Положення здійснюється відповідно до зміни чинних нормативно-правових документів з питань вищої освіти, з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, вносяться за погодженням з органами студентського самоврядування університету та затверджуються Вченою радою університету.

Зміни до Положення про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін не повинні звужувати їхніх прав.

6.5 Положення розміщене на веб-сайті університету, сторінка «Публічна інформація», розділ «Положення», режим доступу: <http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/162.pdf>.

ДОДАТОК А

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НІР ХНУ

_____ С .А. Матюх

_____ 202__ р.

**Графік перегляду Каталогу вибіркових дисциплін,
проведення вибору навчальних дисциплін і
складання індивідуального навчального плану здобувачів вищої освіти**

№ п/п	Назва етапу	Термін виконання (щорічно)	Виконавці
1	2	3	4
1	Проведення опитування, вивчення і узагальнення пропозицій стейкхолдерів та кафедр щодо перегляду і поповнення Каталогу новими вибірковими дисциплінами, що пропонуються для здобувачів вищої освіти на певний навчальний рік	Червень	Відділ забезпечення якості, кафедра, Студентська рада
2	Попередній аналіз кадрового, матеріально-технічного забезпечення та можливості викладання запропонованих дисциплін і підготовка пропозицій щодо внесення навчальних дисциплін до Каталогу для розгляду на засіданні Науково-методичної ради університету (НМР)	15 вересня	Навчальний, навчально-методичний відділи
3	Розгляд питання на засіданні НМР і прийняття рішення щодо внесення (невнесення) навчальних дисциплін до Каталогу вибіркових дисциплін	За планом роботи у вересні	Голова НМР університету
4	Підготовка проекту наказу ректора про внесення до Каталогу вибіркових дисциплін і закріплення їх за певними кафедрами на відповідний навчальний рік	25 вересня	Навчальний відділ
5	Складання (перегляд) інструкції для здобувачів вищої освіти щодо особливостей реєстрації та формування мобільних груп для вивчення вибіркових дисциплін в Інформаційній системі університету (ІСУ)	25 вересня	Навчальний відділ, відповідальні особи ІСУ
6	Складання (перегляд) інструкції для здобувачів вищої освіти щодо особливостей вибору навчальних дисциплін і формування Індивідуального навчального плану на навчальний рік	25 вересня	Деканати, гаранті освітніх програм
7	Розміщення на сайті Університету інструкцій і переліку запропонованих для вибору дисциплін та їх описів (у розрізі кафедр)	30 вересня	Інформаційно-комп'ютерний центр
8	Ознайомлення здобувачів вищої освіти з інструкціями, переліками вибіркових дисциплін та порядком вибору ними навчальних дисциплін на відповідний навчальний рік (семестр)	15 жовтня	Куратори, гаранті освітніх програм, зав. кафедр
9	Запис здобувачів вищої освіти на вивчення вибіркових навчальних дисциплін по семестрах навчального року	5–25 жовтня	Здобувачі вищої освіти, куратори груп
10	Опрацювання заяв здобувачів вищої освіти деканатами факультетів, перевірка контингенту і попереднє формування груп за Освітніми програмами, а також мобільних груп на вивчення вибіркових дисциплін загальної підготовки	25 жовтня–10 листопада	Деканати, відповідальні особи ІСУ, навчальний відділ

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
11	Повторний запис здобувачів вищої освіти на вивчення вибіркового навчального дисциплін	11–15 листопада	Здобувачі вищої освіти, куратори груп
12	Прийняття рішень щодо здобувачів вищої освіти, які своєчасно не скористалися правом вільного вибору	15–20 листопада	Деканати, зав. кафедр
13	Остаточне опрацювання заяв здобувачів вищої освіти і коригування списків груп на вивчення окремих вибіркового дисциплін	20–30 листопада	Деканати, відповідальні особи ІСУ
14	Формування індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти на відповідний навчальний рік для: - бакалаврів (починаючи з 2-го курсу); - магістрів (на перший рік навчання); - магістрів (другий рік навчання); - аспірантів (освітня складова освітньо-наукової програми): - перший рік навчання; - другий рік навчання	травень вересень травень вересень травень	Деканати, куратори груп

Завідувач навчального відділу

О. М. Самолюк

ДОДАТОК Б
Перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою

Назва кафедри

для вільного вибору здобувачам вищої освіти
_____ рівня вищої освіти

№ п/п	Назва дисципліни	Обсяг, кр. ЄКТС	Вид контролю	Семестр	Викладачі
Дисципліни загальної підготовки (ВЗП)					
1					
2					
...					
Дисципліни спеціальної (фахової, предметної) підготовки (ВПП)					
1					
2					
3					
...					

Завідувач кафедри

_____ Підпис

_____ Ініціали, прізвище

Дата

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тип (статус) дисципліни	Вибіркова загальної підготовки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	–
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна/заочна/дистанційна

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: *демонструвати* здатність до абстрактного мислення; *застосовувати* аналіз і синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем та соціально відповідальної поведінки їх суб'єктів; *володіти* основами аналізу процесів реалізації економічної політики держави та функціонування світового господарства на рівні базових категорій; *пояснювати* механізм дії економічних законів; *розраховувати* основні показники економічного розвитку; *аналізувати* динамічні зміни інфляції, безробіття, циклічності; *характеризувати* події економічного життя держави і давати їм соціально-економічну оцінку.

Зміст навчальної дисципліни. Економічні категорії та економічні закони. Економічна система громадянського суспільства. Форми організації суспільного виробництва. Відносини власності. Гроші і грошова система. Капітал і наймана праця. Ринкова економіка. Підприємство та підприємництво. Витрати виробництва, прибуток. Галузеві особливості виробництва. Доходи, їх джерела та розподіл. Зайнятість, соціальна політика та соціальна відповідальність. Держава, її економічні функції. Суспільне відтворення та економічні цикли. Господарський механізм в системі суспільного відтворення. Світове господарство та глобальні проблеми сучасності.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 36 год., практичні заняття – 18 год., самостійна робота – 66 год., разом – 120 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням наочних методів (слайдів), пояснення, бесіди); практичні заняття (з використанням ситуаційних вправ, дискусій), самостійна робота (індивідуальне завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, презентація результатів виконання індивідуального завдання; письмове опитування (тестування).

Вид семестрового контролю залік

Навчальні ресурси:

- 1 Економічна теорія: Політекономія : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання-Прес, 2007. – 615с.
- 2 Економічна теорія : підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
- 3 Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : Навч. посібник. – К. : Видавництво Ліра-К, 2014. – 240 с.
- 4 Модульне середовище для навчання MOODLE. Режим доступу : <https://msn.khnu.km.ua>.
- 5 Модуль для дистанційного навчання. Режим доступу : http://dn.khnu.km.ua/dn/k_list.aspx?bk=T.
- 6 Електронна бібліотека університету. Режим доступу : http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.

Викладачі: кандидат економічних наук, доцент Мейш А. В., кандидат економічних наук, доцент Бушовська Л. Б., кандидат економічних наук, доцент Мороз С. В.

ДОДАТОК Г

ЗРАЗОК

заяви здобувача вищої освіти на включення до індивідуального навчального плану дисциплін вільного вибору

Декану факультету _____

Студента _____

Група _____ Курс _____

Рівень вищої освіти _____

Освітня програма _____

ЗАЯВА

Прошу включити до мого індивідуального навчального плану на 20__/ 20__ навчальний рік такі дисципліни вільного вибору:

Осінній семестр:

Весняний семестр:

Дата

Підпис